

Kuntatalouden näkymät

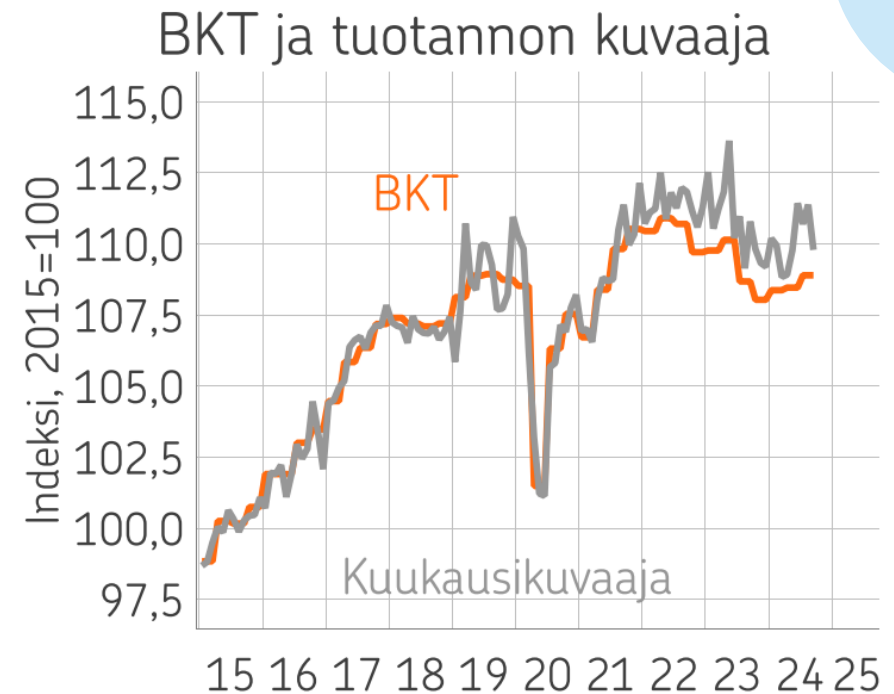
@MinnaPunakallio

Jukon kuntasektorin pääluottamusmiesten neuvottelupäivät
26.11.2024

Talouden kasvunäkymät kohentuneet alkuvuonna 2024

- Palvelut vetävät maailmantalouden kasvua, kasvunäkymä toistaiseksi vakaa, Euroalue toipunut (hitaasti)
- Suomen talouskasvu elpynyt.
- Kasvua vauhdittanut julkinen kulutus. Yksityinen kulutus sinnittelee. Kuluttajien ja yritysten luottamus toipunut hieman. Vienti vahvistunut. Investoinnit yhä laskussa.

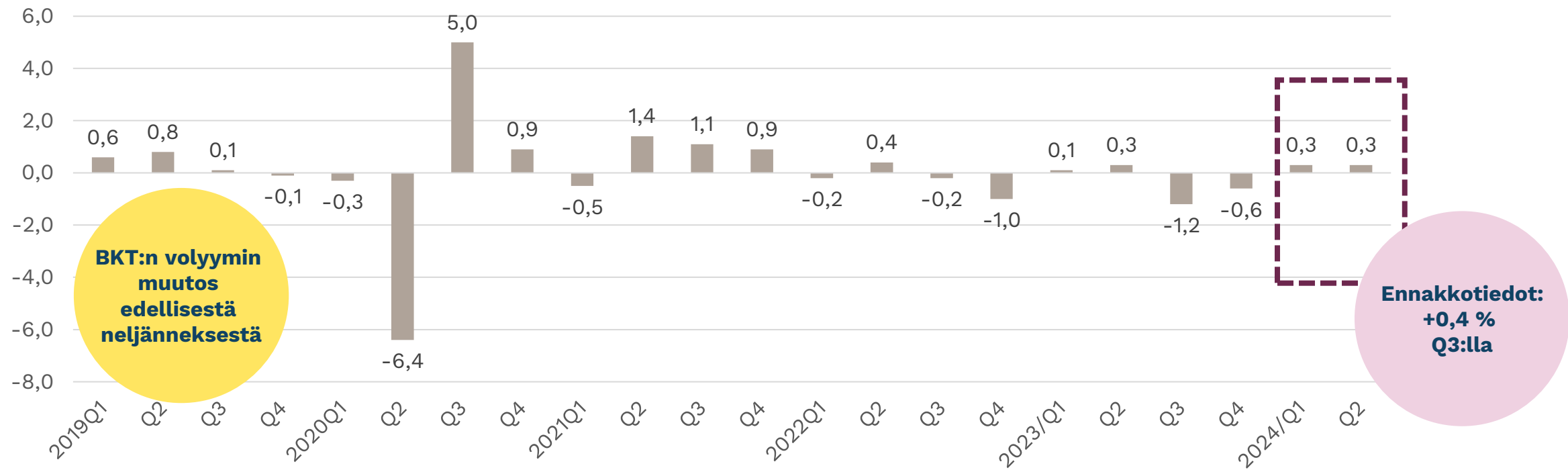
Ennakolliset tilastot 2024 tarkentuvat vielä

Lähde: Macrobond, StatFin, OP

Bruttokansantuote irtaantui teknisestä taantumasta 2024 alussa: käänne on hauras

volyymien muutos-%, kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu aikasarja

**Kuukausitietoja
tarkastellessa
kasvu sahaa vielä
voimakkaasti
nollan molemmin
puolin.**

Nostoja työnvälitystilastoista lokakuussa 2024

- 20–64-vuotiaiden työllisyysaste (trendi) oli huipussaan lokakuussa 2022. Nyt kaksi vuotta myöhemmin se on yli 2 prosenttiyksikköä alempana eli 76,3 %.
- Työttömyysaste (20-64-vuotiaat) on kuluvan vuoden lokakuussa 7,7 %, kun vuosi sitten se oli 6,2 %
- Pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt vuoden aikana 11 600 henkilöllä.

Työttömyys edelleen noususuunnassa – työttömyysasteen trendi jo koronakriisiä korkeammalla

26.11.2024

15–74-vuotiaita työllisiä oli lokakuussa 19 000 vähemmän ja työttömiä taas 38 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. 15–74-vuotiaiden työttömyysaste...

työ- ja elinkeinoministeriö

26.11.

Työllisiä vähemmän ja työttömiä enemmän lokakuussa 2024 verrattuna vuoden takaiseen

Tiedote

Uusien avoimien työpaikkojen määrä väheni

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin lokakuun aikana 27 300 eli 26 700 vähemmän kuin edellisen vuoden lokakuussa.

Kaikkiaan lokakuussa oli avoinna 51 300 työpaikkaa, mikä on 50 700 vähemmän kuin vuosi sitten.

Näkymä 2024-2025

Kansantalouden ennusteet vuodelle 2024

Laitos	Julkaisu- ajankohta 2024	BKT, muutos %	Työttö- myys- aste, %	Ansiotaso- Indeksi, muutos, %	Inflaatio, %
Euroopan komissio	marraskuu	-0,3	8,2	..	..
OP	lokakuu	-0,5	8,2	3,0	1,7
VM	syyskuu	-0,2	8,0	2,9	1,8
Labore	syyskuu	-0,2	8,4	4,0	1,9
ETLA	syyskuu	-0,4	8,0	3,2	1,6
PTT	syyskuu	-0,6	8,4	3,6	2,0
Suomen Pankki	syyskuu	-0,5	8,3	3,4*	1,8*
Handelsbanken	syyskuu	-0,2	8,1	3,0	1,8
Nordea	syyskuu	-0,5	8,2	2,9	1,6
Danske Bank	syyskuu	-0,4	8,3	3,0	1,9
Kuntarahoitus	syyskuu	-0,3	8,2	..	1,9
Hypo	kesäkuu	-1,0	8,5	2,5	1,5
Akava Works	kesäkuu	-0,4	8,0	3,5	1,9
OECD	toukokuu	-0,4	8,0	..	..

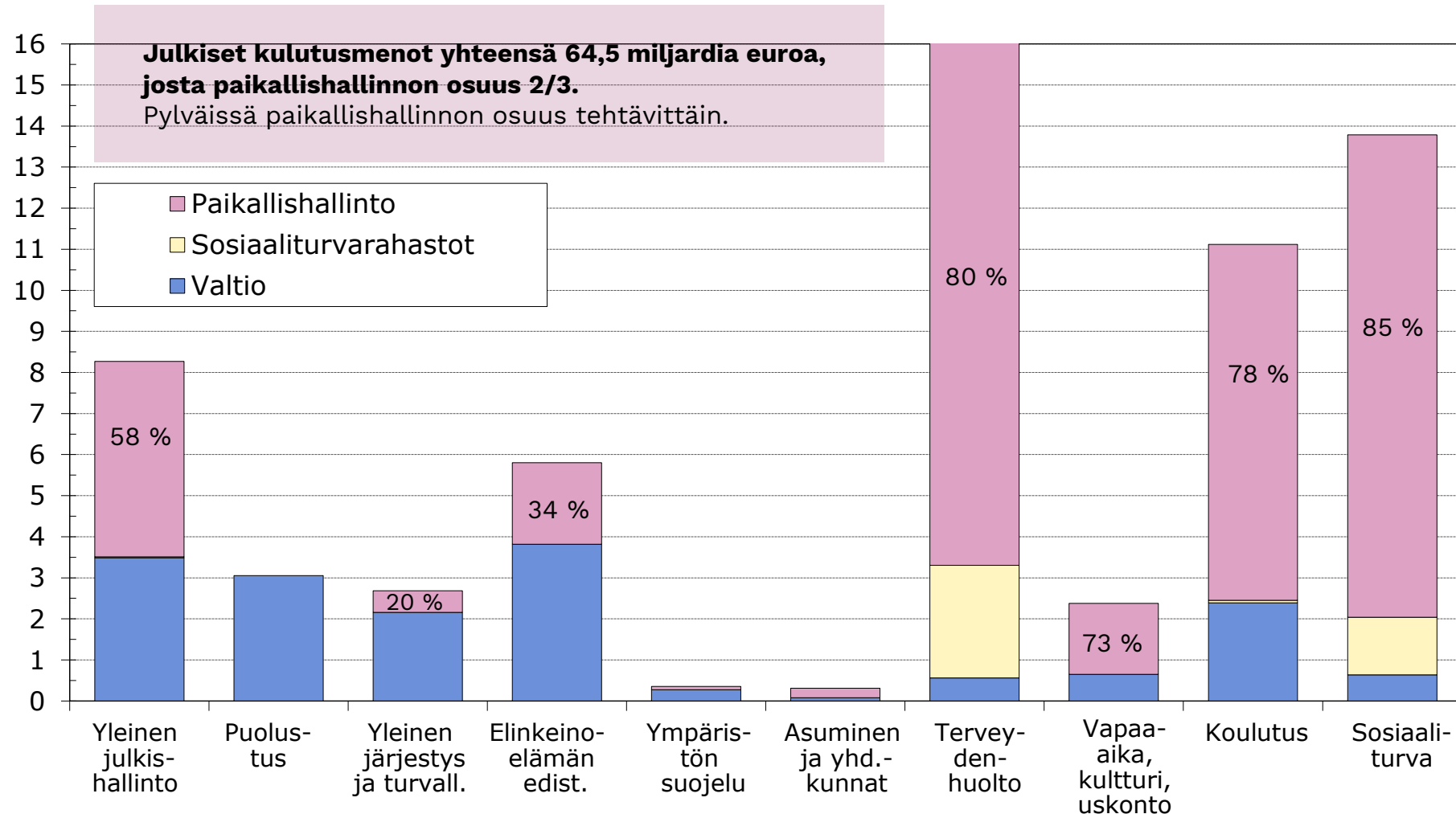
Kansantalouden ennusteet vuodelle 2025

Laitos	Julkaisu- ajankohta 2024	BKT, muutos %	Työttö- myys- aste, %	Ansiotaso- Indeksi, muutos, %	Inflaatio, %
Euroopan komissio	marraskuu	1,5	7,9	..	..
OP	lokakuu	2,0	7,9	3,2	1,6
VM	syyskuu	1,7	7,6	3,4	1,4
Labore	syyskuu	1,7	8,5	3,9	1,9
ETLA	syyskuu	1,4	7,6	3,2	1,3
PTT	syyskuu	1,1	8,2	3,8	2,4
Suomen Pankki	syyskuu	1,1	8,1	2,9*	1,4*
Handelsbanken	syyskuu	1,5	7,6	3,0	1,7
Nordea	syyskuu	1,5	8,0	3,1	1,4
Danske Bank	syyskuu	1,8	8,0	3,0	1,5
Kuntarahoitus	syyskuu	2,0	7,8	..	1,9
Hypo	kesäkuu	2,0	8,0	3,0	2,0
Akava Works	kesäkuu	1,6	7,5	3,0	1,6
OECD	toukokuu	1,9	7,7	..	..

Julkisen talouden tila

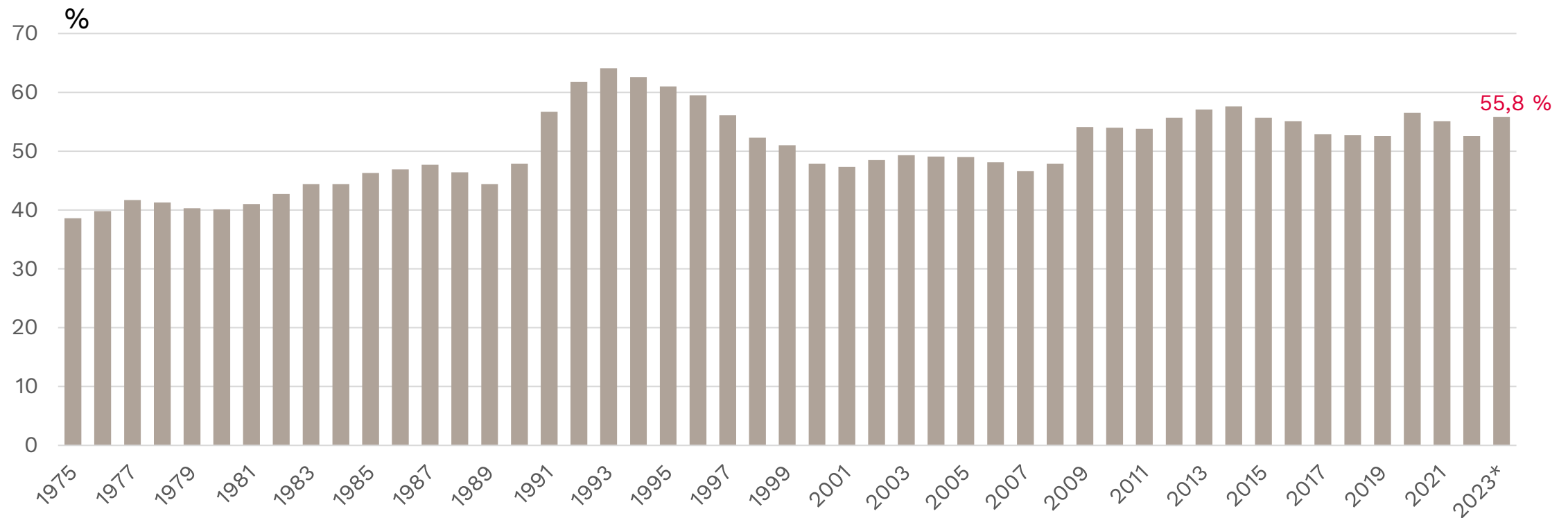
Julkiset kulutusmenot tehtävittäin vuonna 2022, mrd. euroa

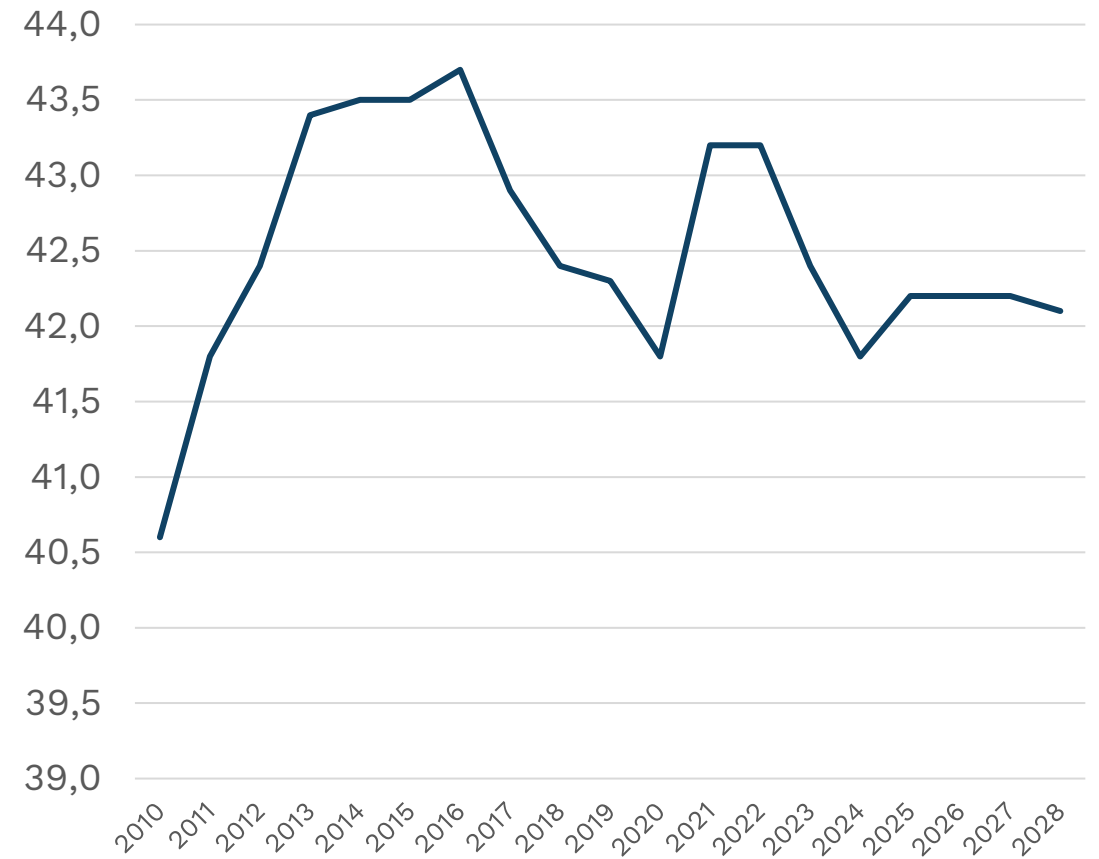
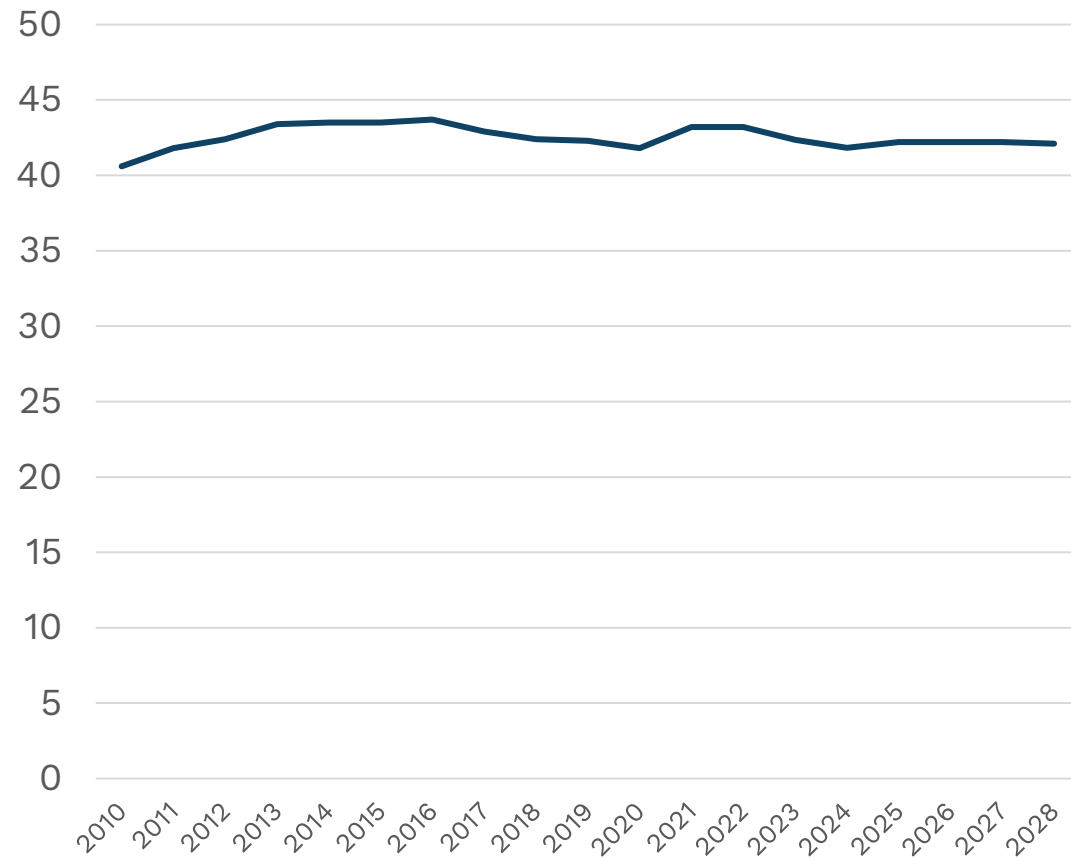
Kunnat ja hva:t järjestävät asukkailleen palveluja ja rahoittavat sosiaaliturvaa.

Lähde: Tilastokeskus, julkiset menot tehtävittäin 26.3.2024, MPu

Julkisen sektorin kokonaismenot nousivat uudelle tasolle 2010-luvulla

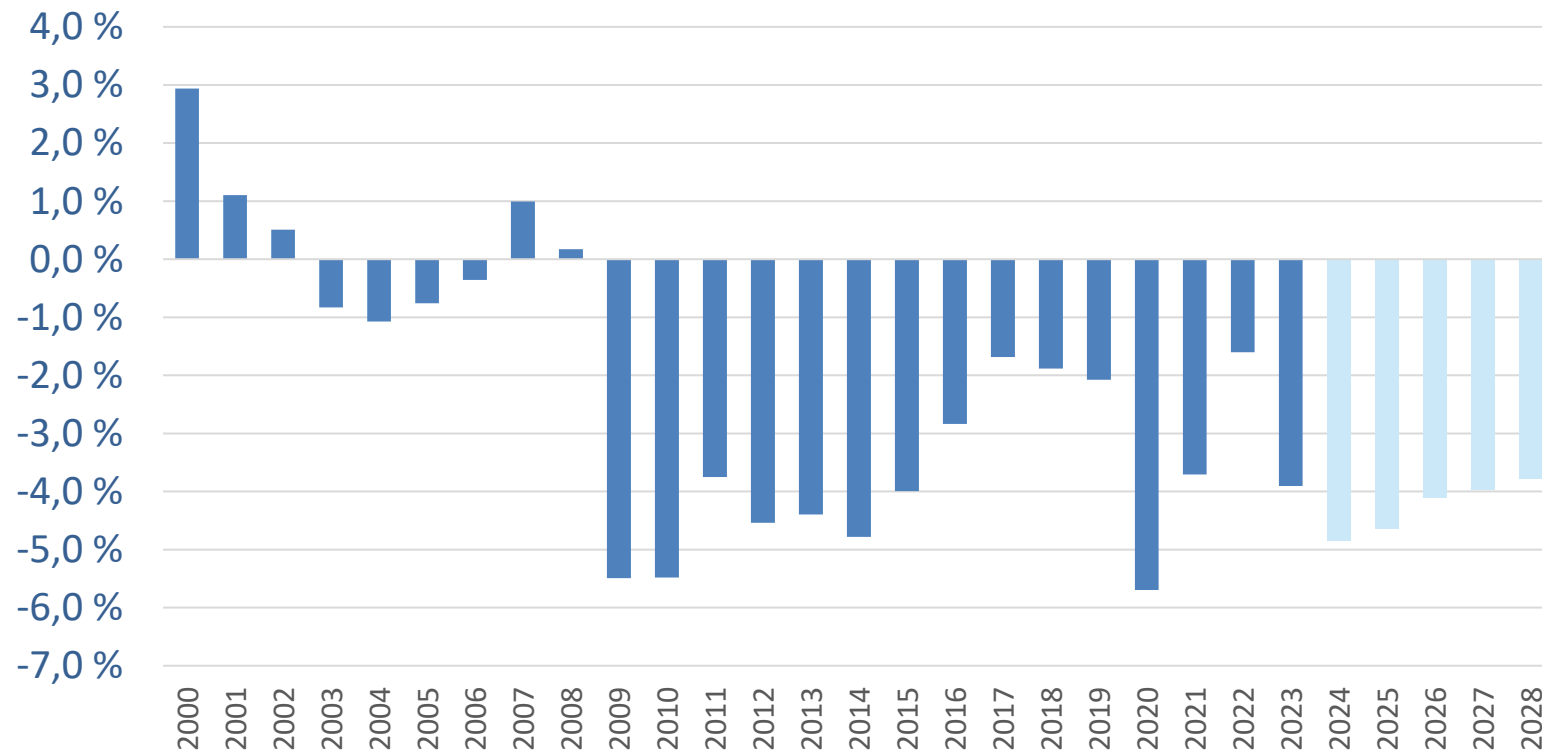
Veroaste 2010-, prosenttia BKT:sta

Lähde: Tilastokeskus, ennusteet VM Taloudellinen katsaus, syksy 2024

Julkisen talouden (pl. työeläkelaitokset) tila ei ole vielä vahvistunut

nettoluotonanto, prosenttia BKT:sta

Petteri Orpon hallituksen sopeuttamisen kokonaisuus: 9 miljardia euroa

Hallitusohjelman (liite B) 4 miljardin euron sopeutuskokonaisuus

- Mm. sosiaaliturvaetuuksiin liittyvien menojen säästöjä
- Indeksisidonnaisten menojen säästöjä
- Mm. kehitysyhteistyö
- 0,9 miljardia euroa säästöistä koostuu hyvinvointialueiden kehittämistoimista

Rakennepoliittiset toimet: 2 miljardia euroa

- Työllisyystoimet, mm. ansioturvan tason porrastus, lapsikorotusten ja aikuiskoulutuksen lakkauttaminen
- KHI/KEL-sidonnaisten etuuksien leikkaukset

Kehysriihen linjaukset: 3 miljardia euroa

- 1,6 miljardin euron lisäsäästöihin, mm. hyvinvointialueiden palveluvelvoitteet ja asiakasmaksut, opiskelijat opintotuen asumislisään
- 1,8 miljardin euron veropäätöksiin, mm. yleisen ALV-kannan korotus

Lisäksi
määräaikainen
Investointiohjelma
sekä
kasvupaketti

**Petteri Orpon
hallituksen
sopeutuspaketin
mittaluokka on
kutistumassa.
Valtion taloudesta ei
ole vielä pitkään
aikaan kuntatalouden
pelastajaksi.**

Kuntatalouden tila ja näkymät

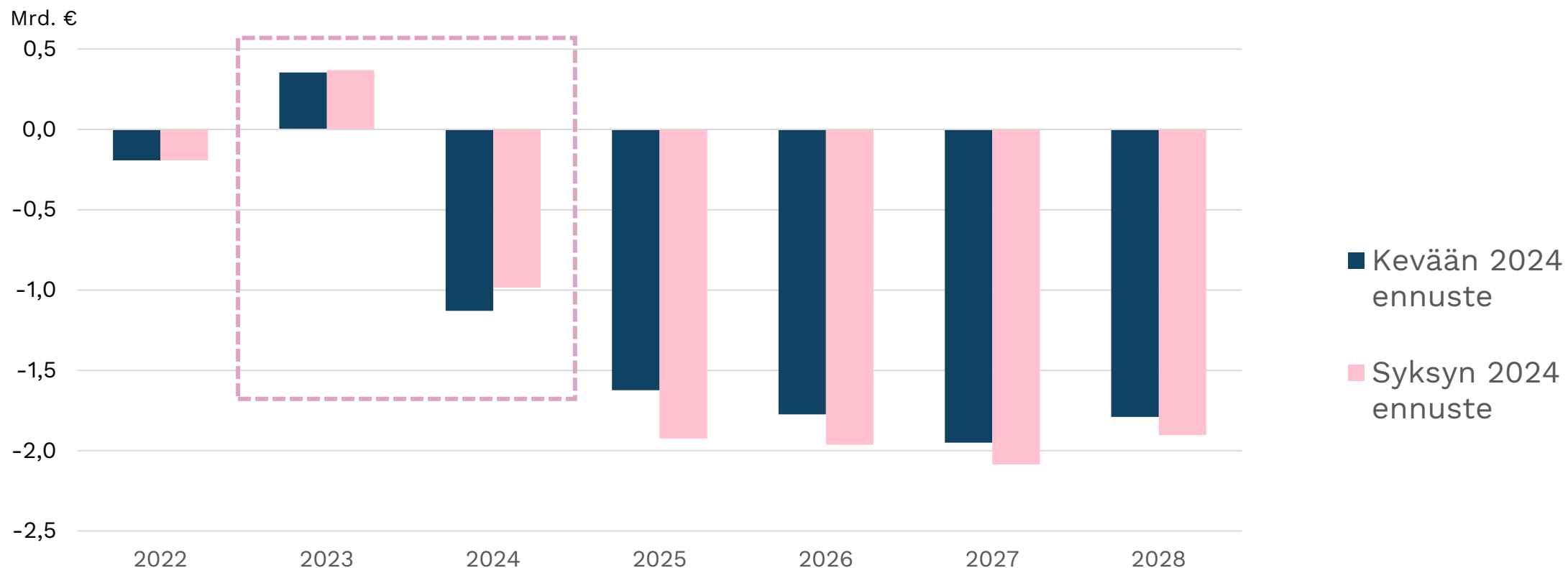
”Jo pitkään on tiedetty, että vuonna 2023 kuntien talous oli poikkeuksellisen vahva sote-muutokseen liittyvien niin sanottujen verohäntien vuoksi.”

Minna Punakallio

Nyt kuntatalouden tila heikentyy jyrkästi

Toiminnan ja investointien rahavirta mittaa talouden tasapainoa

Toiminnan ja investointien rahavirta = tulo-rahoitus – investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Sama ennuste suhteessa edeltäviin vuosiin: tilikauden tulos ja vuosikate, mrd.€

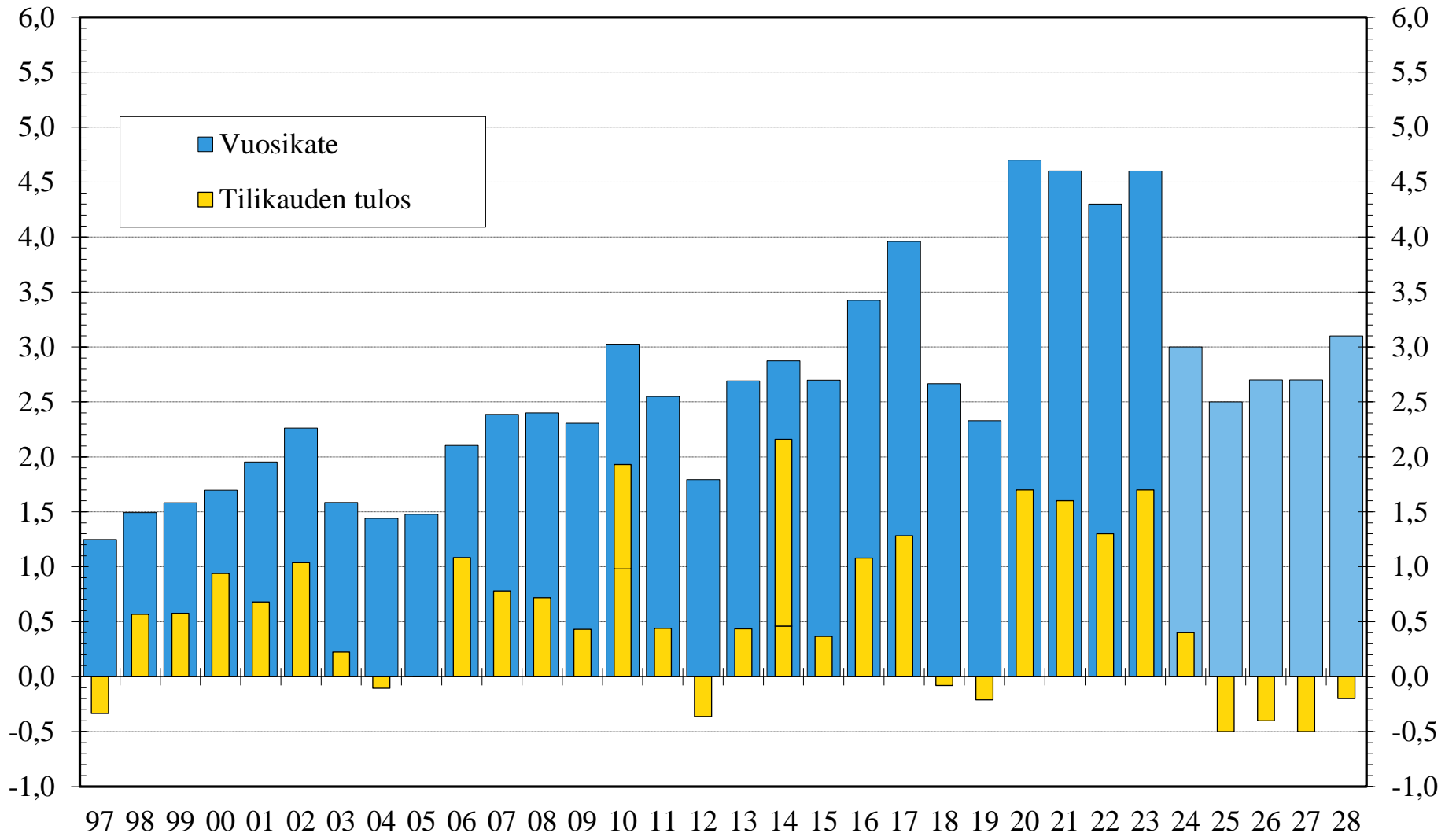
Vuoden 2010 tuloksessa HSY:n perustamisesta johtuvaa kirjanpidollista myyntivoittoa 0,95 mrd. euroa.

Vuonna 2014 kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi tulosta 1,7 mrd. euroa.

Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kiky lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin täysimääräisinä vuosina 2018-2019.

Vuonna 2020 vuosikatetta vahvistaa noin 2,6 miljardin euron koronatuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Vuodelle 2021 myönnettiin koronatukia yhteensä noin 2,4 miljardia euroa.

Vuoden 2023 vuosikatetta parantaa erityisesti edellisten vuosien verotilitykset.

Sote-siirron varjossa kuntiin jääneiden palvelujen menokehitys rajussa kasvussa.

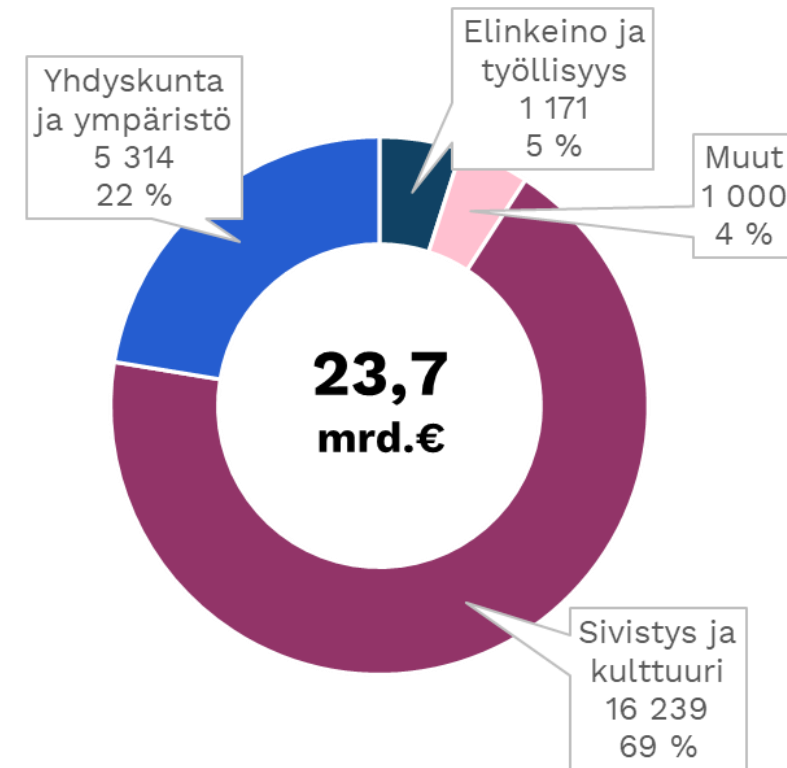
Myös suhdannetilanne (työttömyyden kasvu) lisännyt kuntien menoja

- <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2024/kuntasektorin-talous-odotettua-heikompi-vuonna-2023>
- <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2024/kuntien-heikon-talousnakyman-taustalla-useita-syita>

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden nettokulujen kasvu lähenteli +10 % vuonna 2023

palveluluokka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Esi- ja perusopetus	3,4 %	4,4 %	0,7 %	4,7 %	5,0 %	9,1 %
Esiopetus	2,0 %	2,5 %	-1,4 %	10,8 %	3,3 %	8,5 %
Perusopetus	3,5 %	4,6 %	0,8 %	4,3 %	5,1 %	9,1 %
Kulttuuri	3,1 %	2,9 %	-1,0 %	2,6 %	5,6 %	7,0 %
Kirjastot	1,6 %	3,0 %	-1,9 %	2,0 %	5,0 %	6,3 %
Museo- ja näyttelytoiminta	1,6 %	4,0 %	2,1 %	2,3 %	4,4 %	14,8 %
Musiikkitoiminta	0,7 %	2,3 %	-3,7 %	18,2 %	4,9 %	2,4 %
Muu kulttuuritoiminta	9,4 %	2,6 %	-1,7 %	-30,8 %	17,3 %	8,0 %
Taiteen perusopetus	4,1 %	1,8 %	-0,7 %	25,0 %	-8,0 %	7,8 %
Teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta	2,3 %	2,9 %	2,2 %	20,8 %	11,1 %	3,8 %
Visuaalinen taide				Ääretön	-0,7 %	-20,1 %
Liikunta, ulkoilu ja nuoris	3,3 %	4,1 %	3,5 %	7,0 %	3,2 %	12,3 %
Liikunta ja ulkoilu	3,7 %	4,2 %	5,3 %	7,9 %	2,4 %	12,3 %
Nuorisotoiminta	2,0 %	3,5 %	-2,3 %	3,5 %	6,6 %	12,2 %
Muu opetus ja vapaa sivistystyö	-2,2 %	2,5 %	-3,7 %	-2,7 %	8,6 %	4,6 %
Kansalaisopistot	3,2 %	2,0 %	-3,6 %	-0,3 %	7,9 %	5,2 %
Muu opetustoiminta	-38,7 %	8,6 %	-4,5 %	-28,4 %	19,0 %	-3,6 %
Toisen asteen koulutus	1,6 %	1,9 %	1,0 %	8,0 %	4,8 %	4,3 %
Ammatillinen koulutus	2,0 %	-0,3 %	1,6 %	8,0 %	-0,7 %	-3,4 %
Lukiokoulutus	1,4 %	3,1 %	0,7 %	8,0 %	8,0 %	8,3 %
Varhaiskasvatus	5,0 %	4,3 %	-0,3 %	4,9 %	6,2 %	13,2 %
Varhaiskasvatus	5,0 %	4,3 %	-0,3 %	4,9 %	6,2 %	13,2 %
Yhteensä	3,5 %	4,0 %	0,5 %	5,0 %	5,2 %	9,7 %

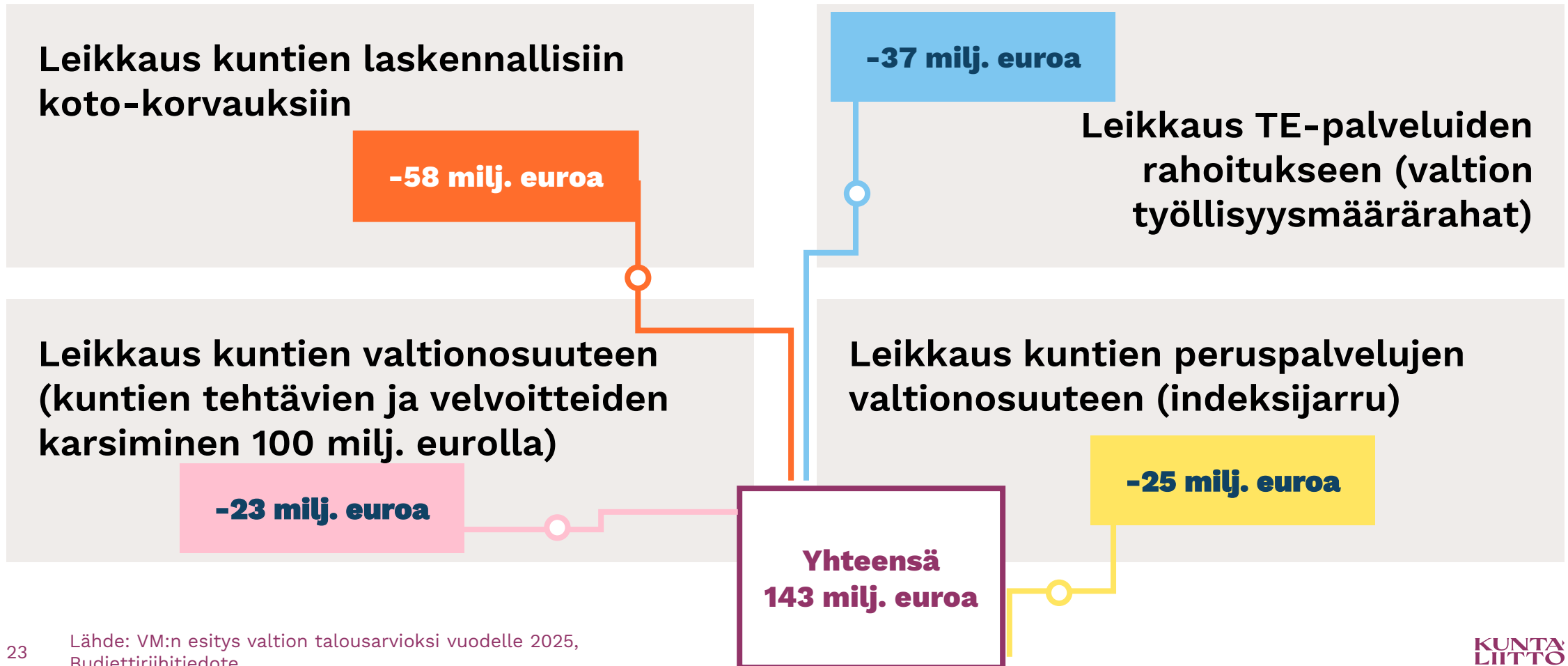

**Kuntien tuloja nakertaa
nyt vaimea
suhdannelanne ja
hallituksen leikkaukset
kuntien
valtionosuuksiin:
Indekseihin, koto-
korvauksiin, kulttuuriin
ja ammatilliseen
koulutukseen**

Kuntien rahoitusleikkaus nousee vähintäänkin 143 milj. euroon vuonna 2025: leikkaukset, jotka toistaiseksi ilman velvoitteiden vähentämistä

TE-uudistus 2025 muuttaa kuntataloutta

Työvoimapalveluista syntyy kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka kustannukset korvataan täysimääräisesti valtionosuuksina.

Siirtyvät palvelut

- Työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan valtionosuuksilla.
- Rahoitus tarkistetaan vuosittain.
- Palveluiden rahoituksessa kahden vuoden siirtymäaika.
- Valtionosuudet kattavat myös osan kotoutumislain mukaisista tehtävistä (koto24 uudistus)

Työttömyysturvamenot

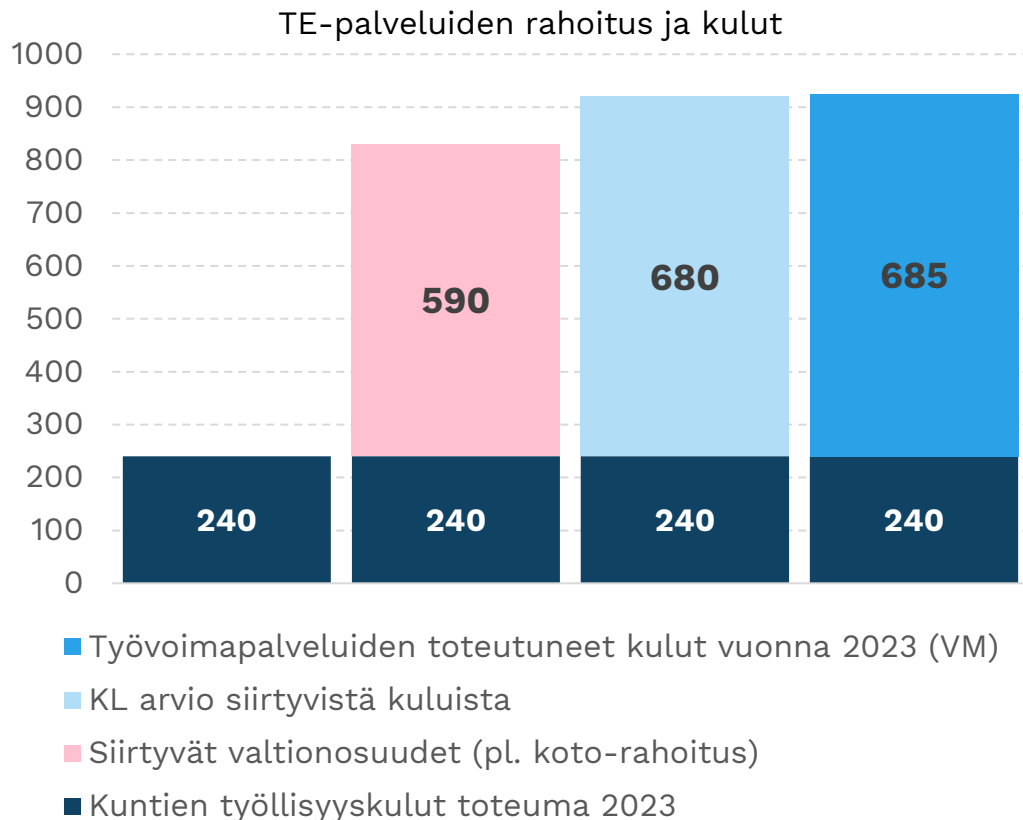
- Etuuksien maksuvastuu kompensoidaan valtionosuuksina
- Korvaus lasketaan poikkileikkaustilanteessa, korotetaan vuosittain indeksillä
- Jatkossa kuntien työttömyysturvamenot määräytyvät työttömänä olleiden työnhakijoiden perusteella.

Menot ja tulot:
+607 miljoonaa

Menot ja tulot:
+216 miljoonaa

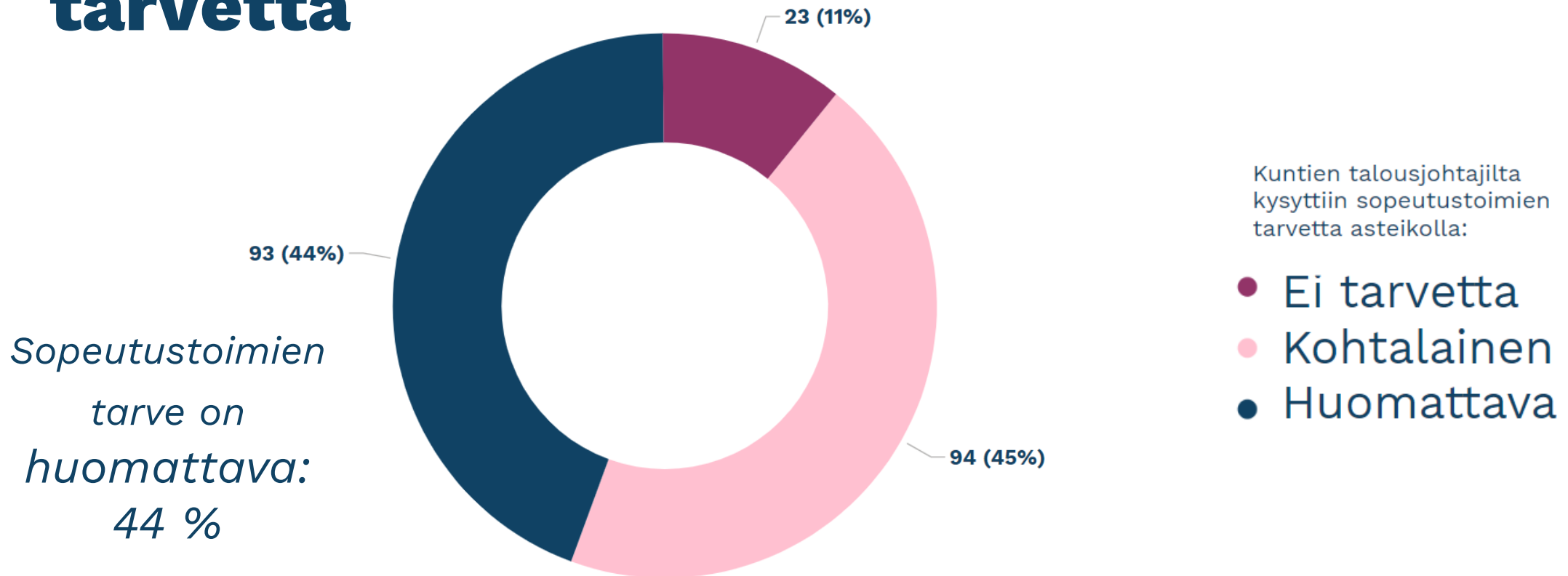
TE-uudistus lisäävät menoja vuonna 2025

Kuntaliiton ja valtion vaikutusarvioiden välillä on noin 100 miljoonan ero

- VM: arvio työvoimapalveluiden toteutuneista kuluista vuonna 2023 yhteensä **685 miljoonaa**
  - Arvio sisältää kotoutumisen osalta ainoastaan työvoimaviranomaisille siirtyvän kotoutumiskoulutuksen
- Siirtyvän valtionosuuden taso perustuu valtion kehyspäätökseen sekä vuoden 2025 alusta tuleviin tehtävämuutoksiin
  - Palkkatuen rajoittamiseen liittyvän 37 miljoonan leikkauksen sekä muiden tehtävämuutosten myötä ensi vuoden valtionosuuslisäys tippuu noin **590 miljoonaan** euroon

Heikentyvä talousnäköymä on lisännyt kunnissa huomattavien sopeutustoimien tarvetta

Kuntien sopeutusohjelmia runsaasti liikkeellä

Ennakkotilasto: Talouden tila toipunut 2024 kesän jälkeen

kunnat ja kuntayhtymät tammi-syyskuussa 2024 (Q3)

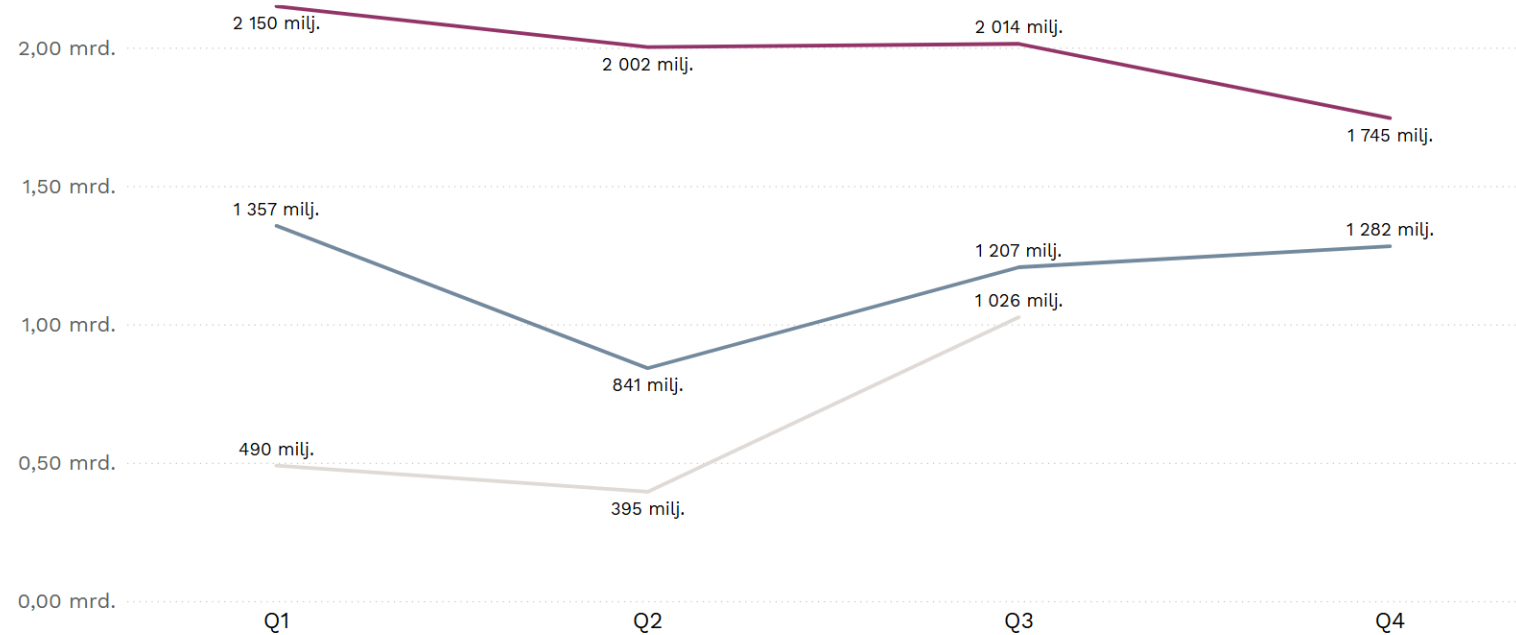
Kuntatalous neljännesvuosittain

Manner-Suomen kunnat
Manner-Suomen kuntayhtymät

Tilikauden tulos

● 2022 ● 2023 ● 2024

Jokaisella sivulla on
yläkulmassa suodatinvalikko.

Kaikki kalvosarjan muuttujat ovat ulkoisia eli luvuista on poistettu kuntien välisten yhteistoiminta-alueiden sekä kuntien ja kuntayhtymien väliset erät.

14.11.2024 13.59.47

KUNTA
LIITTO

Iso kuva pirstaloituu ympäri kuntakenttää, mm. kuntakoko

Myös isot kaupungit ongelmassa

Taloustilastot: Heikoin tilanne joissakin pienissä kunnissa

Minna Punakallion blogi 16.9.2024

Kuntaliiton syksyn Talousbarometri: Huomattavat sopeutuspaineeet pesiytyivät suuriin kaupunkeihin

Tilikauden tulos	Euroa/as
Merijärvi	-812
Kaskinen	-722
Sotkamo	-701
Myrskylä	-625
Pertunmaa	-508
Polvijärvi	-453
Miehikkälä	-444
Kinnula	-415
Kannonkoski	-369
Humppila	-359
Kaavi	-348
Inkoo	-336

Ajankohtaista

VM
22.10.

Tiedotteet ja uutiset

Kolumnit

Puheet

Päätökset

Uutiskirjeet

Tapahtumat

Ajankohtaiset teemat

Tulevat julkistukset

VM sosiaalisessa mediassa

Tilaa aineistoja

VOS-uudistus siirtyy

valtiovarainministeriö
22.10.2024 15.43 TIEDOTE

Kuntien valtionosuusuudistus siirtyy vuodella eteenpäin. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus olisi saatu voimaan jo vuoden 2026 alusta.

Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuutta ollaan uudistamassa vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeisessä tilanteessa.

”Uudistuksen tavoitteena on, että erikokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa turvataan. Meidän tulee ottaa huomioon niin muuttotappiokuntien tarpeet kuin kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia”, toteaa kunta- ja alueministeri **Anna-Kaisa Ikonen**.

”Pidän erittäin tärkeänä, että uudistus nojaa vahvaan tietopohjaan. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) tekemä selvitys on tärkeä osa uutta kokonaisuutta, mutta tarvitsemme vielä lisää tietoa esimerkiksi erilaisten demografisten muuttujien vaikutuksesta palveluiden kustannuksiin kunnissa. Tulemme teettämään joitakin lisäselvityksiä pikaisella aikataululla. Olen huolissani ylipäättään kuntien taloudellisesta selviytymisestä muuttuvassa ympäristössä”, jatkaa ministeri Ikonen.

suomi | [svenska](#)

UUTISET →

Hyvä vai huono uutinen? Tieto valtionosuusuudistuksen lykkääntymisestä jakoi kuntakentän

Valtiovarainministeriön päätös lykätä valtionosuusuudistusta jakaa kuntien mielipiteitä. Osalle uutinen tietää yhä tiukempaa talouskuria, osa pääsee huokaisemaan helpotuksesta. Epävarmuus kunnissa kuitenkin jatkuu.

Kirsi Riipinen

23.10.2024 klo 12:47

Kauniaisten kaupunginjohtaja Christoffer Masar hehkutti pian VM:n tiedotteen tultua, että ”Grani kiittää, koska näissä karkeloissa Kauniainen häviää lähes aina”. Kuva: Markus Sommers

Valtionosuusuudistus siirtyy vuodella eteenpäin, tiedotti valtiovarainministeriö tiistaina. Uutinen ei tullut isona yllätyksenä, sillä sen eteneminen on takannut pitkin matkaa. Kunnat odottivat tietoja ja laskelmia uudistuksesta jo elokuussa.

Sote-tasauserien myötä kuntien valtionosuusjärjestelmä meni rikki

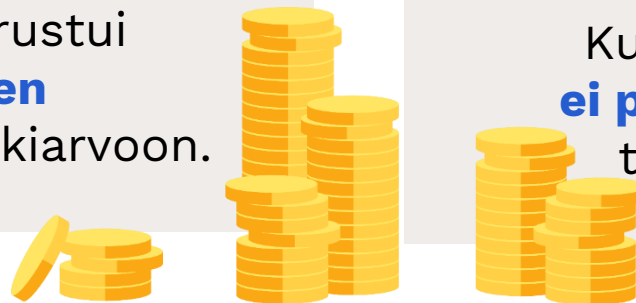

Kuntien nykyinen valtionosuus **riippuu edelleen sote-kuluista**, vaikka tehtävät siirtyivät alueille jo 2023.

Vuosina 2021 ja 2022 **merkittävästi kasvaneet sote-kulut** paisuttivat kunnilta siirrettyä rahoitusta.

Tasauserien leikkaus perustui **poikkileikkaushetkeen** ts. vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoon.

Kuntien nykyisen valtionosuus **ei perustu kuntien lakisääteisiin** ts. sivistystoimen tehtäviin.

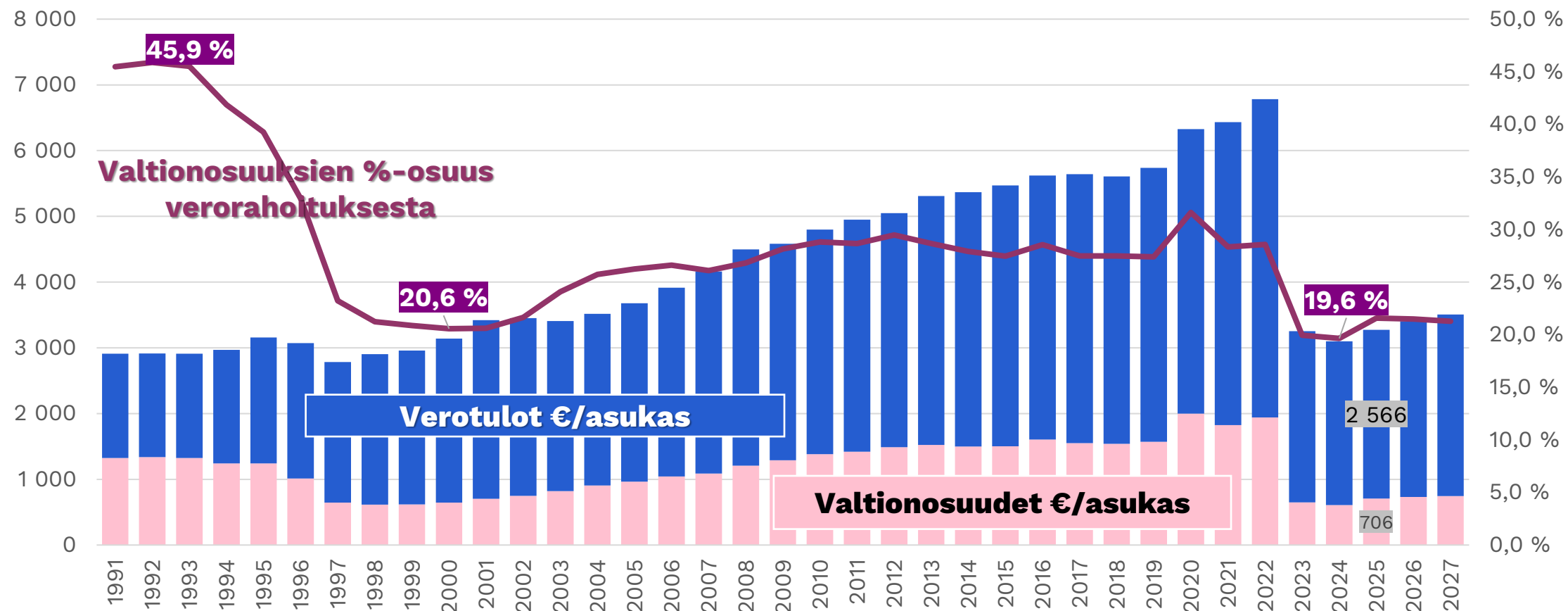
- Sote-tasauserien myötä keskenään samankaltaisten kuntien valtionosuusrahoitus **poikkeaa toisistaan merkittävästi**.
- Kunnat **joutuvat tasapainottamaan** valtionosuusvähennyksiä joko palveluistaan leikkaamalla tai veroja kiristämällä.

**Verotulojen
turvaaminen on
kunnan kestävä
talouden perusta.**

Valtion rahoitusosuus peruspalveluihin historiallisen alhaisella tasolla

Lähteet: Kuntien tilinpäätöstiedot 1991-2023. Verotulot 2024-27 Kuntaliiton veroennuste 9/2024. Valtionosuudet 2024-25 VM/OKM ja 2026-27 VM:n kuntatalousohjelma 9/2024

**Kunnan
tuloveroprosentti nousi
68 kunnassa.**

**Näissä kunnissa asuu
1,35 miljoonaa
suomalaista.**

**Tuloveroprosenttiaan
laski 4 kuntaa.**

Lue lisää:

<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2024/kuntaverotus-kiristyy-vuonna-2025-ennakoitua-vahemman-veroprosentin-korottajissa>

Kiitos!

Minna Punakallio
Puh. 09 771 2095, 040 – 751 5175
minna.punakallio@kuntaliitto.fi
@MinnaPunakallio

